

Ήθη, έθιμα και παραδόσεις

Πώς δημιουργήθηκαν; Γιατί υπάρχουν; Τι θέλουν να πουν;

Απόκριες, Καθαρά Δευτέρα, Πάσχα, Χριστούγεννα φέρνουν μαζί τους δεκάδες έθιμα. Με μικρές διαφορές, τα συναντάμε σε πολλές περιοχές της Ελλάδας και όλου του κόσμου!

Το έθιμο είναι μια συγκεκριμένη δραστηριότητα που επαναλαμβάνεται συνέχεια και την ίδια εποχή. Για να βρούμε πότε εμφανίστηκαν για πρώτη φορά, πρέπει να ψάξουμε πολύ πίσω στην ιστορία της ανθρωπότητας... στην πρωτόγονη εποχή. Τότε δηλαδή που ο άνθρωπος έκανε την πρώτη του, αν και όχι πετυχημένη, προσπάθεια να ελέγξει τη φύση.

Ο πρωτόγονος άνθρωπος δεν ήξερε πολλά πράγματα. Ένα από αυτά ήταν ότι οι εποχές κάνουν τον κύκλο τους. Μάλιστα μπορούσε να ξεχωρίσει μόνο δύο: τον χειμώνα και το καλοκαίρι. Ο χειμώνας ήταν μια εχθρική περίοδος γι' αυτόν: κρύο και έλλειψη τροφής. Αντίθετα, το καλοκαίρι δεν κρύωνε, τα ζώα γεννούσαν μικρά που μπορούσε πιο εύκολα να τα πιάσει και τα δέντρα καρποφορούσαν. Κι αφού δεν είχε ακόμα ψυγεία για να συντηρεί τα τρόφιμα, ούτε θερμοκήπια για να έχει ντομάτες όλο τον χρόνο και βέβαια ούτε λόγος για εργοστάσια με συσκευασμένα προϊόντα... έπρεπε να κάνει κάτι για να φύγει ο χειμώνας και να έρθει το καλοκαίρι. Τόσο εξαρτημένος ήταν από τη φύση! Επομένως, για να έχει να φάει και να επιβιώσει χρειαζόταν τη φύση με το μέρος του. Έπρεπε να την καλοπιιάσει! Σκέφτηκε, λοιπόν, διάφορα κόλπα για να πείσει το καλοκαίρι να ξανάρθει. Αυτά είναι τα έθιμα! Δε γεννήθηκαν για να διασκεδάσει ο άνθρωπος, αλλά από την ανάγκη του να έχει τροφή.

Βεβαίως τα έθιμα εξελίσσονται κι αυτά μαζί με τον άνθρωπο. Άλλα στοιχεία μένουν κι άλλα φεύγουν. Τα πρωτόγονα έθιμα στη συνέχεια τα πήρε η θρησκεία. Αφού ο άνθρωπος είδε ότι τελικά δεν είναι τόσο εύκολο να ελέγξει ο ίδιος τη φύση, του γεννήθηκε η ιδέα ότι κάποιος άλλος μπορεί να το κάνει κι έτσι δημιουργήθηκαν τα πνεύματα, οι μάγοι κι αργότερα οι θεότητες και οι θεοί. Και κάθε θρησκεία αξιοποίησε τα έθιμα που ήδη υπήρχαν για να ριζώσει στο μυαλό των ανθρώπων...

Για να δούμε ορισμένα έθιμα που διαμορφώθηκαν στην Αρχαία Ελλάδα:

Τα κελιδόνια της άνοιξης

Τα κελιδόνια στο μακρινό ταξίδι τους, από τα αρχαία χρόνια μέχρι και σήμερα, έφεραν πάντα μαζί με την άνοιξη και το όμορφο έθιμο της «Κελιδόνας». Κάθε 1^η ή γύρω στις 21 Μαρτίου (την ημέρα της εαρινής ισημερίας), τα παιδιά με τις αυτοσχέδιες «κελιδόνες» τους στο χέρι, ξεκύνονται στους δρόμους και τραγουδούν από πόρτα σε πόρτα τα «Κελιδονίσματα». Το πιο όμορφο καλωσόρισμα για τα κελιδόνια και την άνοιξη.

Ψάξε παραδοσιακά κελιδονίσματα της δική σου περιοχής ή γράψε δικά σου και στείλε μας τους στίχους!

Οι Απόκριες

Στις Απόκριες, εδώ και χιλιάδες χρόνια, «καλοπιάνουμε» τη φύση για να έρθει η άνοιξη:

- Ντυνόμαστε παρδαλά, βάφουμε το πρόσωπό μας, χρησιμοποιούμε μάσκες, όπως λατρευόταν και ο θεός Διόνυσος.
- Γιορτάζουμε με έναν γάμο που συμβολίζει την καρποφορία. Από την ένωση μιας γυναίκας και ενός άνδρα θα γεννηθεί η νέα ζωή, το παιδί! Έτσι, με τους συμβολικούς γάμους προετοιμάζεται η αναγέννηση της φύσης.

Έχεις ακούσει για τον Βλάχικο γάμο στη Θήβα;

- Διακωμωδούμε, σατιρίζουμε, πειράζουμε τους άλλους. Οι απόκριες ήταν η μοναδική γιορτή στην οποία μπορούσαν να πάρουν μέρος και οι δούλοι. Γλεντούσαν για τρεις ημέρες και μετά γυρνούσαν στη φρικτή ζωή τους.

